

Guillem de *Blancafort* en un altre, *ibid.*, p. 1279: *Blancafort* (*Rationes Decim.* 184); 1359: *Blancafort* (*CoDoACA* XII, 19). No tinc notícia que hi hagués castell, com ho veiem en els docs. dels altres tres; però que n'hi degué haver, podem deduir-ho del fet que s'h'icreà una baronia, la dels Sanui, de la qual hi ha notícies a. 1445 i 1772 (*Enc. Cat.*).

4) *Blancafort*, poble amb municipi a la Conca de Barberà.

PRON. MOD.: *blankəfɔr* 1920, a Montblanc; gentilici: *blankəfurtins* (ib.). Cobla tòpica: «a Blancafort són garruts: / tenen les cames girades» (Mn. X. Plasa, de Prades).

DOC. ANT. 1207: P. R. et A. Fitor donen a Poblet (per a remei de llurs ànimes 2 sous anyals) «q. habere debemus in domis P. de Druia in castro de *Blancafort*» (*Cart.* Poblet § 345, p. 212.6, doc. breu sense cap nom ni al·lusió que recordi les poss. de Poblet en el Berguedà, però amb gent de la Conca, evidentment. També seria fortificat, car s'hi conserva una torre arruïnada; 1359: *Blancafort* (*CoDoACA* XII, 42). En el qual figura a continuació una quadra *Blancaforti*, amb set focs. Potser d'aquest (o del 3) 1208: R. d. de *Blancafort* (*Font Rius, C. d. p.*, § 226).

No tinc notícia directa d'una Quadra de *Blancafort* que hom situa en els te. de Reus i Riudoms (*Enc. Cat.*), probablement nom succedani del de la Conca o d'un dels altres tres.

Homònims fora de Cat.: Blancafort aa. 1119 [-forte] 1162 etc.: antic castell de l'Aude, avui mas *Blanchefort*, en el te. de *Rennes-les-Bains* (Sabarthès). *Blanchefort* a l'Armanhac, districte Auch. *Blanchefort*, castell prop de Bordeus i municipi de 2600 habitants, uns 10 k. al NO. de la ciutat. *Blanchefort* departament Lot-et-Gar. districte Villeneuve-sur-Lot, prop de St. Front. *Le Puech de Blanchefort*, en el districte d'Orlhac (Cantal). El que sobta més el lingüista és que hi ha també un municipi de *Blancafort* (amb *ca!*), 1500 habitants, ja fora del domini occità, en el Berry, cantó Argent-sur-Sauldre, uns 30 k. al N. de Bourges, i a 40 uns 125 del límit entre les llengües d'Oc, i Oil.

No a Itàlia, però completament l'enumeració amb el llinatge dels *Branciforte* de Sicília, que se succeïx des del S. XIV al XIX (l'última dama d'aquest nom morí el 1813) fundat per un Stefano di *Branciforte*. És singular l'isolament del nom en italià (cap NL, ni hi és cognom corrent), però sembla que és família relacionada amb els catalans de l'illa, car ja el veig citat en doc. català de 1319 (*AIEC* III, 61), consta que el títol passà als Montcada el 1686, i el Marquès de *Branciforte* era virrei de Mèxic a la fi del S. XVIII (C. Peyre, *Hist. de América*, 1938, p. 424). Maldà (*Calaix de S.*, vol. VI), amb motiu de la visita del rei Carles IV a Barcelona el 1802, parla dels nobles *Branchaforte* establerts a Espanya.

Sobta també aquest *-i-* en domini lingüístic italià; no tant el *Br-*, car és sabut que l'*i-* es fa seus els grups amb *l* dels manlleus; canviant-hi en els grups la *l* en *r* (*semblar* > *sembrare*). Suposo, doncs, que aquí hi ha una adaptació del nostre llinatge *Blancafort*, si bé in-

fluït pel nom de l'heroïna popularíssima del *Floire* et *Blancheflor*,¹ picard del S. XII (> *Blancaflor* en un poema oc. de Blacassot i un *Biancafiore* de Boccaccio). *Blancaflor* en contes asturians i catalans etc.

En tot cas, però rebutgem sense escrúpol la suggerència de Mn. J. Segura (*Veu del Monts.* 1896, 275-6) que el NL cat.-oc. *Blancafort* vingui del de la rondallesca donzella; ja pel fet que des dels orígens hi ha *-rt* sense excepció en tots els noms francesos i catalans, i ja des de les cites del S. X.²

El que ens orienta inequívocament és que pertot es tracti de noms de castells o llocs fortificats (àdhuc el del Cantal, essent un *Puech* o puig, també devia ser-ho). Això sol ja revela que és una combinació de *-fort* 'fortalesa': compost paral·lel al famós *Autafort* perigordí, el niu d'àligues del sobreg baró Bertran de Born (= fr. *Hautefort*, a la Dordogne, al NE. de Perigueux, ja a la r. del Llemosí): 'alt' i 'fort!', proclamava l'indòmit baró, i afegim-hi els nombrosos *Belfort* o *Bellfort* de França i de Catalunya.

Tanmateix, doncs, és cpt. de *fort*. L'únic detall que desviava el toponimista, fent-li pensar en *flor* o en *-FORRES*, era l'aparent gènere femení de l'adjectiu *Blanca*; però és que hi ha aquí l'habitual dissimilació *o-ó* > *a-ó* dels noms com *Claramunt*, o *Agramunt* (ACROMONTE); per això també ALTU-FORTE > *Autafort*. I només a base d'això arribem a comprendre fonèticament el *Blancafort* del Berry: venint de la base BLANCO-FORTE és clar que no hi ha ni la *ch* ni la *-e* conformes a la fonètica francesa.

Com a nom inspirat per barons, *Blanc* ve a ponderar, en l'estil feudal, la ufana amb què el senyor exalçava el seu fort, igual que en *Bellfort*, *Malgrat* (malgrat del rei, malgrat de tothom!). *Castellbell*, *Castellbò*, *Castilloblanco*, *Bourg-blanc* etc.

¹ Com que a Sicília antigament també s'havia usat el símbol *ch* amb el valor de *ç*, també fóra concebible, que havent-se escrit *chi* en aquest cognom per *ki*, es canviés després en *ci* per ultracorrecció gràfica. — ² Això descarta també altres vies en què havíem especulat: en particular, el substantiu pl. *FORRES* com a portal de castell o de vila.

Blancart, V. *Branecat*

BLANES

La cabdal vila de la Costa Brava.

PRON. MOD.: *blánəs* allí i pertot, recordo constantment des de 1911; gentilici: *blanén.s*. Biblgr. A part del tresor preciós de les obres de Mestre Joaquim Ruyra, no cal completar, basta remetre, p. ex., a la que ja dóna Coma i Soley, *Blanes, Notes Històriques*, 171 pp., Bna. 1922.

DOC. ANT. medieval 974: «in comitatu Gerundensi --- villam Palatioli cum ecclesia Sti. Genesii, et ecclesiam Stae Mariae in *Blandas*» (*MarcaH.*, 907) butlla papal assignant-la a St. Pere de Roda; després fou sufragània de Tordera, i després parròquia pròpia des